

бок повинно відбуватись за рахунок фондів шляхом конкурсу грантів.

Вирішенню долі самої НАНУ допоможе також історичний досвід. Перша академія виникла в Афінах як школа Платона. В подальшому цей термін використовувався в значенні - "вища школа". В нашій державі перша академія теж виникла як освітянський заклад, і тільки приблизно через 200 років було створено заклад, подібний до Російської АН. Цікава деталь: в Росії академію як державний науковий заклад створено на 31 рік раніше Московського і на 95 років С.-Петербурзького університетів. Членство в академії вважали за престижне можновладці. Це був елітний клуб. Але для конкретних справ, зокрема для ліквідації російської неписьменності, до столиці запрошували могилянців (Э.Винтер. Прокопович и начало русского Просвещения. В кн.: Роль и значение литературы XVIII в., М. -Л., 1966). Усім державним науковим академіям має бути надано статус громадських організацій.

МІЖНАРОДНА ФІНАНСОВА ДОПОМОГА В ОСВІТІ ТА УКРАЇНА

О. Сухолинткий

*Київ, Управління
міжнародного співробітництва
Міністерства освіти України*

К. Корсак

*Київ, Національний університет
"Киево-Могилянська Академія"*

1. В минулому серйозна допомога в освіті від закордонних партнерів була винятковим явищем і зводилася до дозволу навчання молоді з одних країн у більш розвинутих або до наймання іноземців для викладання у новостворених ВНЗ. Зрідка метрополії докладали серйозних зусиль до навчання населення колоній, заселених переважно членами національних діаспор чи їх нащадками.

Світова система міжнародної допомоги в освіті сформувалася за десятиріччя після Другої світової війни, а її початком було створення ЮНЕСКО для організації й скеровування потоків зусиль і фінансів у царині допомоги в розвитку освіти і культури. Хоч ЮНЕСКО має у минулому певні досягнення, але з багатьох

причин не змогла виконати своє завдання і практично всі кошти у міжнародній допомозі в освіті рухаються іншими шляхами. Реальна система міжнародної фінансової допомоги в освіті була створена керівниками двох конкуруючих воєнно-політичних блоків для обслуговування потреб перспективних клієнтів чи сателітів.

2. На жаль, частка освітньої допомоги завжди становила кілька відсотків від повного обсягу міжнародної допомоги, більша частина якої йшла на пряму воєнну підтримку “дружніх” режимів. Й досі мало відомо про фінансовий обсяг освітньої допомоги з боку СРСР, порівняно відкриті дані про діяльність західних країн, які на початку 70-х років умовились довести обсяг допомоги країнам Третього світу до 1% свого ВВП, 1/3 якої мала бути доброчинною.

А насправді вони не сягли і 40% обіцяного, а за повного обсягу допомоги в межах 40-45 мільярдів доларів США, у 1980-х роках на розвиток освіти у бідних країнах асигнувалося від 4,5 до 5 мільярдів доларів. Представники отримувачів вважають цей обсяг надто малим, адже самі вони витрачають на освіту понад 100 мільярдів доларів щороку. Вони також незадоволені надмірними попередніми вимогами країн-донорів до способу використання їх фінансових дарунків.

Розвинуті країни виправдовуються погіршенням стану економіки, внутрішніми політичними проблемами, а зі свого боку критикують країни-акцептори за автоматичне скорочення їх бюджетів на заплановані суми допомоги і за використання грошей на навчання дітей керівної еліти в закордонних університетах, а не на підвищення писемності дорослих і на початкову освіту.

3. В останнє десятиріччя в системі міжнародної допомоги в освіті спостерігався відхід від старих методів надавання фінансової допомоги централізованим міждержавним методом з поганим контролем наступного розподілу й використання коштів. Домінуючим став метод програм, розчленованих на стадії, з передбаченням контролю і звітування перед кредиторами.

Розпад СРСР і соцтабору вніс несподівані елементи у діяльність світової системи допомоги в освіті, створивши групу країн, змушених реформувати свою освіту у складних кризових умовах економіки перехідного періоду. Вони почасти конкурують з країнами Третього світу за отримання фінансової допомоги від Заходу, який може їй дійсно надати під дивіденти відмови “нових демократій”

від спадку часів тоталітаризму і руху до політичного плюралізму й покладення прав особи в основу всіх законодавчих актів і структур.

4. Становище України у системі міжнародного співробітництва й допомоги в освіті залишається невизначеним. Ми мали певний досвід дій в ЮНЕСКО, цій бідній малоефективній організації, але були практично повністю відрізані від реальної співпраці з такими солідними партнерами, як Європейський Союз, Всесвітній Банк тощо. Виправлення цього становища - непроста справа з багатьох причин, і нам слід докласти чималих зусиль для кращого використання можливостей системи міжнародної фінансової підтримки розвитку освіти для прискорення змін та полегшення інтеграції в світове освітнє співтовариство.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПОШУКУ ПРАВОВИХ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ У ФРАНЦІЇ

Ж. Соколик

*Київ, Інститут
системних досліджень*

Вивчення авторитетних джерел, таких, як Higher Education Quart, Euror. j. of Education та інших, дозволяє певним чином зосередити увагу на питаннях, які, на нашу думку, слід врахувати та відобразити в подальших науково-аналітичних та методичних пошуках українських дослідників щодо припинення й виходу з кризи нашої країни, зокрема, її освітньої системи.

Розширення співробітництва ВНЗ та фірм є одним з пріоритетів політики французьких міністерства освіти та міністерства науки. У Франції досить багатогранно відпрацьовуються форми згаданого співробітництва: підготовка дослідників безпосередньо на підприємствах (у тому числі докторантів); надання фондів зазначеними міністерствами на підготовку інженерів спільними силами (університетів, приватних дослідницьких лабораторій чи фірм).

Бізнесові структури Франції сьогодні мають право та реально фінансують вищу освіту шляхом: податку на учнівство (третина цього податку йде тільки на вищу школу), придбання освітніх